24ՐԴ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ 25 ԱՊՐԻԼ 1893

ԹԻՒ 457

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Պ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ, ԷՍԿԻ ՊԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի դարձուիր

Bureaux du Journal "HAÏRÈNIK"
GALATA, ancien local de la BANQUE IMP. OTTOMANE

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱՁ

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԳԱԾԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կոստանդնուպոլսոյ համար	300	ղրշ.	75 ղրշ. մեկտեղ
» »	150	»	40 » »
Գաւառներու	300	»	100 » »
»	150	»	50 » »
»	75	»	25 » »
Օտար երկիրներ	300	»	25 ֆրանկ

Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ
(Դրամի փոխարէն փոստային փող կ'ընդունուի 100 ղրշ. տեղ 115 ղրշ.)

طلبه دن اسکی باقی عثمانیه
خیریه نیك فرنکی اداره‌خانه‌سنه

10 ՓԱՐԱՁ

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Եւրոպական գրականութիւնը, յոգնած՝ հիւանդ բարքեր նկարագրելէ, մեծ քաղաքներու ջլատիչ ու ապառիչ քաղաքակրթութեան մէջ յուզուող անարիւն էակներուն մէջ փնտռելէ իր հերոսները, պէտք կը զգայ հեռացնել ուշադրութիւնը դարձնելու այն բարքերուն որք հողին շուրջը կը դառնան։

Հոն, մարդը, հողին կապուած մարդը, կ'երեւի իր կրքերուն սկզբնական վայրագութեանը կամ իր զգացումներուն սրբութեանը մէջ։ Հոն է որ մանաւանդ կ'երեւի կեանքին մեծ բանաստեղծութիւնը, անգուլ ու յարատեւ աշխատութեան բանաստեղծութիւնն այն մարդերուն որք գլուխնին կքած կը յոգնին ու կը քրտնին դարերէ ի վեր հողի նոյն կտորին վրայ, անոր հետ շաղախուած, նոյնացած գրեթէ, մեծ պաշտօն մը կատարելով անարտունջ ու անդիտակից։

Ֆրանսա ունեցած է իր գեղջկական գրականութիւնը։ Պալզաք, Ժորժ Սանտ, Կի տը Մոբասան հողի մարդուն կեանքը նկարագրած են իրենց գրուածներուն մէջ, անողոք ու միանգամայն կարեկիր վրձինով մը։ Այդ կեանքին մեծագոյն գիւցազներգութիւնը պիտի մնայ սակայն Զոլայի Լ- Թէ-ը (Հողը), ուր մեծ մատենագիրը ցոյց տուած է մարդուն ու հողին սերտ առնչութիւնը, վայրի կրքերն ու անուշ հովուերգութիւնը քով քովի, ու մանաւանդ բնութեան անապատ ու յարահոլով վերանորոգման քով մարդուն ալ վերանորոգումը նոյն յոյսերով ու նոյն կսկիծներով։

Գերմանիա ունեցած է Աւերպախ եւ Կոթելիբ։ Տանքմարքա գեղջկական կեանքի ընտիր նկարներ ունի Բոնդոբբիտանի գրչէն ելած։ Եուէտա ունի Ամքիսոդ եւ Եբրինպէրկ։

Իտալիա նոր ու մեծ տաղանդ մը կ'ողջունէ յանձին Գուվանեռրիի, որուն վերջին գործը, Լէ Վէրգէ Դէ Թէ— (Հողին զոհերը), նշանաւոր մոքի մը արտադրութիւնն է։ Գիւղացիներուն դժբաղդ ու տխուր կեանքը կը պարզուի՝ մըռայլ ու սոսկալի՝ այդ գրքին մէջ որ գրուած է անժխտելի տաղանդով մը եւ ակներեւ յուռեռութեամբ։ Ահաւասիկ գրքէն հատուած մը որ ամբողջ ուղղութիւնը կ'ամփոփէ։ «Եւ բրինձ մաղոցները նորէն ծաւեցան՝ անողոք արեւուն կիզիչ ճառագայթներուն տակ։ գարշահոտութեամբ ծաներաբառն օդը շնչելով, նորէն աշխատութեան սկսան, իրենց յոգնած թեւերով։ վերսկսան իրենց ագռերուն եւ մարմնին յարատեւ շարժումը, միտքն անձկութեամբ լեցուն եւ սիրտն ալ լեցուն տոյժկեան համակերպութեամբ մը։ Եւ այդ միջոցին, ջրանցքներէն հոսող ջրի բարակ առուակը կը պատմէր մելամաղձոտութեամբ լեցուն պատմութիւն մը, պատմութիւն մը աղքատ մարդերու որք ուրիշներու համար կը զոհէին իրենց կեանքը։»

Բայց մասնաւորապէս սլաւական երկիրներուն մէջ է որ կը ծաղկի գրականութեան այս սեռը եւ մեծաշուք ու միանգամայն ճշգրիտ արուեստի մը կատարներուն կը հասնի։ Բոլոնական մեծ և հարուստ գրականութիւնը՝ մատենագիրներ ունի Սենքիեվիչի պէս, որ իր գործերուն մէջ ուսումնասիրած է գաշտի մարդերու քով անծանօթ մնացած զգացումներու ամբողջութիւն մը։ Տիկագինքի, անուշ բանաստեղծ մը որ միանգամայն գիտնական մըն է, իր տաղանդը նուիրած է նկարելու շինական կեանքը։ Հերինակը գլխաւորաբար իր պատմութեանց մէջ կը խառնէ ընտանի անասունները, առանց որոց շինական կեանքին նկարը անկատար պիտի մնար։ Ո՞վ չգիտեր թէ շուները, գայլերը (Ռուսիոյ մէջ) և արջառները ի՞նչ դեր կը կատարեն շինական կեանքին մէջ, ինչպէս ցուլերը կամ գոմշուկները մեր գիւղերուն մէջ։ Այսպէս, այդ շինական մեկուսացեալ կեանքը յաղթանակով կը մտնէ մատենագրութեան մէջ, իր տխրութիւններով, իր թշուառութիւններով, իր մտատանջութիւններով և գլխաւոր գիւցազներուն շուրջը կապուող ու քակուող հանգոյցներով։ Այդ գրական նոր սերուը, բանաստեղծական ու իմաստասիրական միանգամայն, իր հետ կը բերէ թարմ ու կենսաներոգ ըզգայութեանց գանձեր։ Տիկագինքի մէկ նորավէպը, Դոյլ, Շ—ՆԷԷ Ե Մ—ՐԳԵԷ, այն գլուխ-գործոցներէն մին է որք իրը օրինակ կը մնան։ Այդ անխոսուկ տառամը, որովհետև այդ այնքան կենդանի ու տառամգիքական անասունները չեն խօսիր, ա՞յնչափ տխուր, ա՞յնչափ սրտաճմլիկ է, որ լացնելու ատիճան կը յուզէ։

Իսկ ռուսական նոր գրականութեան մէջ, ամբողջ սերունդ մը կ'ուսումնասիրէ Ժոզոմորդն և նոբրավէպներու ու վէպերու մէջ կը նկարէ անոր թշուառութիւններն ու տառապանքները։ Պէտք է յիշել մասնաւորապէս Կլէպ Ուսբէնսքիյի գործերն եւ մանաւանդ իրեն Գըլխաւոր գործը, Հոդին Զոյ—ՊԻՆԸ, որ գիւղացիներու ներքին կեանքին գերագոյն արտայայտութիւնն է։

Հիմա որ հիւսիսային երկիրներու գրականութիւնը, ռուսականէն յետոյ շուէտ-նորվէկեանը (Իպսէն եւ Պիորնսըն) պատուոյ այնքան մեծ տեղ մը կը գրաւէ Եւրոպայի եւ մասնաւորապէս Ֆրանսայի մէջ, նորվեկիացի գեղջուկ-վիպագրի մը գործերը ուշադրութեան կ'առնուին, իբր գիւղական գրականութեան կատարեալ օրինակներ։

Եէնս Թվէա նորվեկիացի գիւղական ուսուցիչ մը եղած է, որ գիւղերուն մէջ տեսածները նկարագրած է վէպերու մէջ, պարզ լեզուով ու պարզ հոգւով։ Կը ներկայացնէ անոնց բարքերն ու մտածումներն, անոնց աշխատութիւնն ու հանգիստը, անոնց հոգեկան վիճակն եւ իրենց մարմնին ֆիզիքական պէտքերը։ Հարսնիքներու նկարագրութիւնները կան հոն, եւ երիտասարդներուն գիշերային այցելութիւնները՝ մանկամարդ գեղջկուհիներուն։ Անհատներուն եւ իրենց ընտանիքներուն ամբողջ կեանքին միջադէպերը կ'երեւան հոն։ Գործողութիւնը կ'անցնի ձըմրան եւ ամրան, աղէկ ու գէշ օրերուն, անձրեւին ու արեւին ընկերակցութեամբ։ Իր գրքերուն մէջ կ'ապրին, կը խմեն, կը ցանեն, կը հնձեն, կ'աշխատին ու կը տքնին։

* * *

Այսպիսի գրականութեան մը մենք պէտք ունինք մասնաւորապէս։ Արեւելեան Հայերուն մէջ արդէն շարժում մը կայ գիւղական կեանքն ուսումնասիրելու՝ գրքերու մէջ։ Մեր գաւառացի գրողներն և ուսուցիչները, փոխանակ Պոլսոյ գրողներէն սառանալու իրենց ներշնչումները, չե՞ն կրնար նորվեկիացի մատենագրին պէս դիտել իրենց շուրջն և վէպերու մէջ ամփոփել իրենց ուսումնասիրութիւնները։

ԿՈՒՌՔԸ

Փոքրիկ աղջիկներու մէջ, բեմին վրայ գտանք զանի, իրրեւ հարցուկ մը իր եռատանին վրայ։ Ֆրանսերէն կը խօսէր ինք ոգեւորուած, փրփրած։ Իսկ աշակերտուհիք՝ ընդհանրապէս անտարբեր՝ իրր թէ մտիկ կ'ընէին, ոմանք յօրանջելով, ոմանք գրասեղանին վրայ դրած իրենց գլուխը եւ ոմանք առիթ փնտռելով ուրիշ բանով մը զբաղելու ծածկապէս։ Մէկ քանի մեծեր միայն՝ հաւատարիմ երկրպագու կուգքին՝ ուշադիր մտիկ կ'ընէին հարցուկին։

—Կը գիտէ՞ք, ըսի կամաց մը հոգաբարձուին որ կ'ընկերանար ինձ, աշակերտուհիք մեծ մասամբ անուշադիր են։ Կ'երեւայ թէ չեն հասկնար ինչ որ վարժուհին կը խօսի։

—Տղայ են։ երբեմն մտիկ կ'ընեն, երբեմն չեն ըներ։

—Ես կարծեմ թէ մի՛շտ չեն ըներ, քանի որ չեն հասկնար։

—Հիմա կը տուգենք։

Երբ վարժուհին խօսքն աւարտեց, անուշադիրներէն մէկուն մատենալով հարցուցի անհամբեր։

—Ինչո՞ւ մտիկ չէիր ըներ երբ վարժուհիդ կը խօսէր։

—Ինչ՞ ընեմ, չեմ հասկնար կոր, պատասխանեց ուսերը վեր առնելով մանկունակ համարձակութեամբ։

—Դուն կրնա՞ս ըսել, հարցուցի ուրիշի մը, ի՞նչ պատուէր տուաւ վարժուհին։

—Ես ալ չհասկցայ, պատասխանեց կամաց մը գլխահակ, մատներուն հետ խաղալով։

* * *

Կուռք մը ըրած կը պաշտենք Ֆրանսերէն լեզուն, ըսի հոգաբարձուին դառնալով։ եւ այնքան կը պաշտենք որ ի սէր անոր կը զոհենք մեր ազգ դաստիարակութիւնը։ այլ եւս չզարմանանք հիներուն վրայ՝ որ մարդազոհ կը մատուցանէին իրենց աստուածներուն, քանի որ մենք ալ ահա նոյնը կ'ընենք այսօր։

—Դաստիարակութիւնը ի՞նչ կերպով զոհուած կը նկատէք Ֆրանսերէնին։

—Այնպէս չէ՞ հապա։ Երբ տանիկը չհասկնար իր դաստիարակին լեզուն, բնական է որ չզգուիր անկէ, եւ հետեւաբար, չդաստիարակուիր։ այլ ի փոխարէն կը սորվի վերջապէս թութուիլ մէկ քանի օտարոտի բառեր։ Ենթադրենք, սակայն, թէ տանիկը կարող ըլլայ հասկընալ իր օտարազգի վարժուհին։ բայց սա կարող պիտի ըլլա՞յ կատարել իր պաշտօնը ըստ արժանւոյն։ Ֆրանսացի կինը ի՞նչ գիտէ հայ աղջկան ընտանեկան ու առհասարակ կեանքին վրայ։ ի՞նչ ոգիով պիտի կրթէ զանի։ արդեօք անտարբեր վարձկան մը չպիտի՞ ըլլայ հանդէպ իր սանին։

—Ինչ ընենք։ հայ վարժուհիներ կը պակսին։ վարժուհի չունինք մեր մէջ։

—Բայց կը հաւատա՞ք թէ այդ ֆրանսացի կիները՝ զոր պաշտօնի կը կոչենք անխտրաբար՝ վարժուհիներ եղած ըլլան։ Ես, ընդհակառակը, տեսած եմ որ՝ մեր դպրոցներուն մէջ՝ կարող ու արժանաւոր վարժուհիներէ նախամեծար կը համարուին յանախ ապիկար, անարժան օտարները։ եւ այս՝ միմիակ համակերպելու համար ծնողներու քմահաճոյքին։

—Համակերպութիւնը ազգմտութեան պահանջն է շատ անգամ։

—Ունայնամտութիւնը փայփայել, քաջալերել՝ ազգմտութի՞ւն կը համարիք։ կատարեալ կերպով ազգամիտ ըլլալու համար, ուրեմն, ֆրանսերէնէ զատ ուրիշ բան մի՛ սորվեցուցէք աղջկանց, քանի որ ա՛յն է գլխաւորաբար ծնողաց ուզածը։

—Մնացեալներու մէկ մասը, արդարեւ, ամէն ուսմանց մէջ նախընտրութիւնը կուտայ ֆրանսերէնին։ բայց ուրիշ մաս մը կայ որ ձեռագործին կուտայ զայն։ ամենուն ալ համակերպելո՛ւն մէջն է ազգմտութիւնը։

—Դուք համակերպութեան արհե՞ստ կը նկատէք դաստիարակութիւնը։ շատ կը սխալիք։ բարեկամ։ դաստիարակութիւնը ատկէ շա՛տ վեր արուեստ մըն է զոր չկրնար ի գործ դնել ամէն մարդ։ մանաւանդ երբ իր յատուկ զբաղումը չէ։ դաստիարակութիւնը իր նախագծեալ նպատակը պէտք է ունենայ, եւ ա՛յդ նպատակին պէտք է ձգտի անխոտոր։ Մեծողները չեն կրնար հասկընալ այս բանը։ գոնէ պաշտօնական մարմինք կարող ըլլու են ըմբռնել այս հիմարութիւնը եւ պարտաւոր զգալու են զիրենք համակերպելու ա՛յ թէ ծնողներու, այլ ուղիղ դաստիարակութեան սկզբունքներուն։ ա՛յն ատեն ա՛հա, համակերպութիւնը կ'ըլլայ ազգմտութիւն։

—Այդ տեսակ ազգմտութեամբ մենք չպիտի կրնայինք գործ տեսնել եւ օտար դպրոցներու դէմ մրցիլ։ եթէ այսօր այդ ուղղութեան հետեւէինք, վաղը աշակերտուհիք պիտի լեցուէին մայրապետներուն քով եւ մեր դպրոցը պիտի պարապուէ՛ր։

—Թող պարպուէ՛ր դպրոցը։ գոնէ պաշտօն մատուցած չէր ըլլար ա՛յն կուռքին որուն երկրպագութիւն կ'ընեն ծնողքը։ ըստ իս, աւելի՛ լաւ է բնա՛ւ չդաստիարակել քան թէ յոռի դաստիարակել։ Եւ չեմ կարծեր որ քոյրերովին պարպուէր դպրոցը։ թերեւս մի քանի բարեկեցիկ ընտանիքներ առնէին իրենց զաւակները։ բայց աշակերտուհիներու մեծագոյն մասը պիտի մնար անուշադ։ ինչո՞ւ համար կ'ուզէք մէկ քանի ընտանիքներու քմահաճոյքը հարկադրել ամէնուն վրայ։

—Եթէ հարուստ ծնողներ առնեն իրենց աղջիկը, անդին ո՞վ կը մնայ։ — խել մը ծերեր, թերաթուչներ որոց տուաջով նախակրթարան մը հաստիւ կը պահուի։

—Արդէն մեզի ամենէն առաջ պէտք եղածը ճիշդ նախակրթարանն է։ եւ մեզի ո՞վ ըսաւ թէ մեր պահածը բարձրագոյն դպրոց մըն է։ սա չէ՞ ծրագիրը։ Հաւատացէք որ շատ իրական ծառայութիւն մը ըրած կ'ըլլայիք եթէ՝ համեստաբար մեր ամէն ճիգը թափէիք պարզ նախակրթութիւն մը տալ մեր աղջիկներուն։ բայց ա՛յնպիսի նախակրթութիւն մը որ լուրջ ու բանաւոր ըլլար, եւ առհասարակ հանգամանքին ու պահանջումին համապատասխան։

Կ'երեւի թէ դուք՝ որպէս զի նախակրթարանէ բարձր դպրոց մը պահէք եւ անով ցոյց տաք մեր զորժունէութեան չափը՝ աւելորդ, աննպատակ ծախքեր կ'ընէք։ բայց ո՛չ, անտիպ անձնասիրութեան գոհացումէն աւելի մանկութեան բարին, հայ ընտանիքի հաստատութիւնը ունենալու էիք ձեզի բուն նպատակ, եւ հայ աղջիկներուն դաստիարակութիւնը զոհելու չէիք ֆրանսերէն լեզուին զոր՝ ինչպէս ըսի՝ կը պաշտեն հայ ծնողք իրրեւ սիրական կուռք մը։ Գ. Մ.

ՕՐՈՒԴՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԲԵՐԱ, 24 Ապրիլ

Մոռցուած ասէմ մը։ — Հայ հակասեմական մը։ — Քաջալերութեան արժանիներ։ — Շին բարեկամ գիրք մը։ — Բանաստեղծութեան մը թարգմանիչները։

Անցած շաբթու Պոլսոյ ֆրանսերէն թերթերուն մէկ անկիւնը հրատարակուեցաւ տիկին Ալլանվէրտիի մահը։ Մէջ ոք մատներած էր հայ հանրութեան ալ հաղորդել այդ կորուստը՝ հայերէն թերթի մը միջոցաւ։

Եւ սակայն օտարականնե՞ր՝ թէ մենք պարտականութիւն ունէինք սգակիր երթալու Ալլանվէրտեան հարսի մը դագաղին առաջէն։

Կէս դար չէ անցած այն օրերէն ի վեր ուր Ալլանվէրտի անունը, ա՛յնքան մեծարելի մեզի, տեղ մը կը գրաւէր մեր ժամանակակից տարեգրութեան մէջ։ Ու յետոյ, մեր սրտին խորերէն ձայներ չե՞նք դներ այդ ընտանիքին մասնաւոր յարգանք մը ունենալու համար։

Եթէ պրպտենք Ալլանվէրտեան ընտանիքին պատմութիւնը, թերեւս հոն անջինջ գտնենք հետքերն հին առնմի մը։ Հարիւրաւոր տարիներու յիշատակի ներքեւ չէ որ ընկճուած է այդ ընտանիքը այլ հազարաւորներու։ Իր ծագումը—մեզի ծանօթ ծագումը—կը գտնենք հին ժամանակները, մեզի եկող յինական առնմի մը մէջ։ Իսկ անկէ առաջը գտնելու համար պէտք է թափառիլ նախապատմական անյիշատակ գետիններու վրայ։

Ժամանակը կը հարկադրէ Ալլանվէրտեաններու պապերը թողուլ Շիրակը ուրիշ առնմի մը եւ գաղթել Բասէն, ուրկէ յետոյ կ'անցնին Կարին։ հոն կ'ունենան երկու հիւսուածում, որոնց մէկուն հետքը կը կորսնցնենք, իսկ միւսը կը գտնենք Պոլիս Աստուածատուր կամ Ալլանվէրտի անունով։

Ալլանվէրտեան հարսի մը դագաղին նստէն ինքնաբերաբար սգակիր չգտնինք, անշուշտ ամէն այս օրինակ պարագաներու մէջ ցրտութեան պատասխանատուն մենք չենք։

* * *

Աշխարհաքաղաքացի մը չէր, այլ ընդհակառակն էր այն միամիտ բժիշկը, Տքթ. Արթին Քէշիշեան, որ քանի մը օր առաջ մեռաւ։ Սրվանձտեանի Մեղուն գինքը մկրտած էր... Մուտա եւ շատ տարիներ այդ անունին ներքեւ միայն ճանչցուեցաւ։

Գարգարոն մըն էր, եւ կարծեմ թէ իր միամտութիւնն էր որ երգիծաբաններու գրչին տակ նմանութիւն մը առաջ կը բերէր անոր եւ միամիտ հաւու մը միջեւ։ Այդ միամիտ մարդին մէկ նմոյշը կարդացի օր մը—ձեռագիր։

Խուսուա Տաբմանի մը հետ մրցելու չափ հակասեմական էր Տքթ. Քէշիշեան։ Օր մը, 1884ին, իր մէկ գրութիւնը ղրկած էր Աբեղեանին, շարս մեծ երեսով նամակ մը, որով կը պահանջէր կարգալոյծ ընել Օրթագեղի քարոզիչ Տ. Յակոբ Վ. Աշտ. վասն զի... Խախամի մը գագաղին ընկերացած էր իրր սգակիր։

Քէշիշեան այս առթիւ ամբողջ Քրիստոսի չարչարանքը պատմած էր, ապացուցանելու համար թէ քրիստոնեայ վար-

digitised by A.R.A.R.@

գագաթի մը ներքեւի չէ սգակիր ըլլալ հրեայի մը համար։

Նամակը չհրատարակուեցաւ, խնդիր մարդը եկաւ եկաւ բացատրութիւն պահանջելու։ Ինծի հանդիպեցաւ, եւ զինքն անուշութեամբ ճանրաւ դրի, բայց շատ ցաւեցայ երբ խեղճօրէն ըսաւ.

—Եթէ դիս քաջալերէք — եւ յիսունի մօտ էր կարծեմ այս քաջալերութիւնը խնդրած առեն — ուրիշ շատ բաներ կը գրեմ։

* * *

Քաջալերիչ ձեռք մը երկնցնենք մենք ալ հատորի մը որ հին բարեկամութեան մը բոլոր յիշատակները կ'արթնցէ մարդու մէջ։

Վիեննայի Մխիթարեան Հ. Թոռնեան հրապարակ կը հանէ երկրորդ ապագրութեամբ եւ «Իւրք իւրք փոփոխմամբք» շարք մը մեր հին գրաբարեան մատենագրութենէ քաղուածներու, ծանօթութիւններով մէկտեղ։ Այս գիրքը պարտական եմ յանձնարարել բոլոր մեր դպրոցներուն, որպէս զի գրաբար սորվող մեր խեղճ տղաքներուն քաշած չարչարանքը գէթ քիչ մը մեղմանայ։

Շատ ընտանի գիրք մըն է ինծի համար այդ հատորն որ անբաժանելի ընկերս եղաւ վիեննական աշակերտութեան միջոցին։ Բայց հիմայ, այդ ժամանակէն 23 տարի յետոյ, երբ ուրախութեամբ ձեռք կ'առնեմ զայն, իբր նախկին սիրելի մը, չուարած կը մնամ։ Առանց ծանօթութիւններուն՝ բոլորովին օտար, անհասկնալի լեզու մը մնան ինծի այդ «Հատընտիր ընթերցուածքները, երբեմն ա՛յնքան մութերիմ։

Զկայ պարագայ մը որ ասկէ աւելի համոզէ զիս գրաբարին անօգուտ ըլլալուն։ Ի՞նչ բանի ծառայեցին այնքան աշխատութիւնները։

Դիպուածով կը բանամ քանի մը երես եւ աչքիս զարկած քանի մը տողերը կ'արթնցնեմ.

«Որ բնակեալդ ես ի մուտս ծովուց, վճռաւորչն ազգաց ի կղզեաց բազմաց։»

Ուրիշ տեղ մը.

«Եւ ածեն Հերակղացիք հինգ ամեայ զԱգոն՝ չորից ամաց ի միջի կատարելոց։»

Ի՞նչ պիտի հասկնայի այս տողերէն եթէ Հ. Թոռնեան չբացատրէր թէ «վճռաւորչն» ածականը մեր հին լեզուին մէջ «վճռաւորեալի» կը նշանակէ եղեր «ըստ յուներէնին» — եւ ըսել թէ դմեզ կը մեզադրեն «ըստ ֆրանսերէնին» բացատրութիւններ գործածելնուս համար։

Իսկ երկրորդ պարբերութիւնը այսպէս կը թարգմանէ.

«Հերակղեանք Ագոնը հինգ տարի ամէյ մը կը կատարեն, չորս տարի վրայէն անցնելէն ետքը։»

Ու ամէն անոնք որ կը պնդեն թէ մեր ազգս միտքը գուլցնելու է գրաբարով որպէս զի աշխարհաբար սորվին, խնդրենք թող բաղդատեն այս գրաբարն ու աշխարհաբարը. եւ ուրիշ որքան բաղդատութիւններ կ'ուզեն թո՛ղ ընեն։

* * *

Քանի որ առիթ մը ունեցայ Վիեննայի Մխիթարեանց հետ տեսակցելու, փորձութիւնս կը շարժի օրինակով մը ցոյց տալ թէ «նախնեաց գրաբարով» սնունդ առնող այլխարհաբարեանները ի՞նչ ճաշակ կ'ունենան, երկտող բանաստեղծութիւն մը թարգմանելու մէջ։

Չեմ կարծեր թէ գտնուի մէկը որ բերնուց չգիտնայ այս համբաւաւոր տողերը.

Et rose, elle a vécu ce que vivent les roses,

L'espace d'un matin.

Հիւսմիւզեան այս տողերն իր գրաբարովը թարգմանած է այսպէս.

Ըզ կենցաղ վարդի կենցաղեալ վարդն պան.
Ո՛չ երկարաւոց քան զվարդդն։

Այս ալ ճաշակ մըն է։

Օտեան իր զուտ աշխարհաբարովն թարգմանութիւնը ըրած է ասպէս.

Վարդ էր, վարդերու ապրեցաւ նըման
Առաւօտ մը միայն։

Այս թարգմանութեան վրայ խօսելու հարկ կա՞յ։

Իսկ Հանդէս Ամսօրեայն այս ամէնը գոհացուցիչ չգտնելով, անցած տարի մեզ կը նուիրէր հետեւեալ թարգմանութիւնը, «Նախնեաց ճաշակով»։

Վարդ մըն էր, լա՛ւ։ բայց քանի՞ կան
վարդեր վաղամեռ
Որ կ'ապրին լոկ այդուն։

Իսկ այս թարգմանութեան վրայ ալ կարծեմ թէ խօսելու հարկ չկայ։ Հ.

ՔԻՉ ՄԸ ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԻՒՆ

Բարակ ազիքներուն մէջ կը սկսի երկրորդ մարսողութիւնը՝ նոր հիւթերու ազդեցութեան տակ։ շատեր ճշմարիտ մարսողութիւն հոն կը կատարուի կ'ըսեն, զի ստամոքսին հիւթէն աւելի զօրաւոր հիւթ մը սոսկալի ջարդ մը կ'ընէ թէ՛ ալպիւմինօիտներուն, թէ՛ ալիւրներուն, թէ՛ պարարտ մարմիններուն վրայ։ Այս երեւելի, նշանաւոր, մեծազդեցիկ հիւթը, այս պատուական մարսողականը բանդրէասի հիւթն է։

Անգոյն, անհոտ, ազի հեղուկ մը, բանդրէասի այս հիւթը, ջրէն ու ստամոքսի հիւթէն աւելի թանձր, գրեթէ մածուցիկ, տաքութեամբ հաւկիթի ճերմկագոյնին պէս կարծրացող։ Բանդրէաս մէկ օրուան մէջ 300-350 կրամի չափ կ'արտադրէ այս հիւթէն։ Շատ մը մարմիններ կը պարունակէ իրեն մէջ. ձեր ի՞նչ հոգը. դուք, գործնական մարդիկ, օգտակարը կը փնտռէք։ չխճողելու համար գիտական բառերով՝ որոնց հայերէնը չեմ գիտեր՝ այս տեղեկութիւնները, անանուն պիտի յիշեմ այն մարմինները զորս պիտի արժանացնեմ ձեր ուշադրութեան։

Երեք են այս ակնարկած մարմիններս, երեքն ալ այսօր լաւ մը ուսումնասիրուած։ անոնցմէ մին կատարի թթնամի է ալպիւմինօիտներուն։ մեր, պանիրը եւ կամ անոնք որք ստամոքսէն պրծան կարծելով թէ ազատած են՝ դրականապէս կը փոշիանան ու կը լուծուին բանդրէասի հիւթին մէջ։ բայց այս զօրաւոր փշրող—լուծողը չգոհանար իր փառքերէն, չմնար անգործ դափնիներուն վրայ, իր սկսածը փառաւորապէս կ'աւարտէ, բերդօնացնելով ստամոքսէն կիսակատար փեսուղները։ մսին թարմ գնդերները չուտով կը հասկնան թէ ազատում չկայ ու կը համակերպին իրենց սեւ բաղդին։ շատ եփուածները կը յոխորտան վայրկեան մը, պա՛հ, ըմալի՞ք բան է։ դուք ըսէք, անոնք ալ իրենց կարգին կը բերդօնանան։ հապա պանիրը տեսնէք, գործի վրայ է, ապրին կը վազէ անդին կը վազէ։ այլ բանդրէասին հիւթը նեռէն կը հասնի, կը ձերբակալէ ու գատավճիռը կ'արձակուի— բերդօնացում—։ Ալպիւմինօիտք, առանց բացառութեան վիճակին վերջնականապէս բարակ ազիքներուն մէջ կը փոխեն։

Այս գործողութիւնը բանդրէասի հիւթին ալքալինութեան շնորհիւ կը կատարուի։ քիչ մը մութ է այս։ դիտութեան հրաց վառեմ զձեզ ազատելու համար այս թանձր խաւարէն։ բայց ոչ թէ բացատրելու թէ ի՞նչ է ալքալի ըսուածը որ կալի կը թարգմանուի հայերէն։ զի քիմիագիտութիւն է այս։ այլ ըսելու թէ ստամոքսի հիւթը։ որ թթու է։ բարակ ազիքներուն մէջ կը կորսնցնէ իր զօրութիւնը՝ ալքալիի ներկայութենէն։ կը չէզոքանայ։ մինչեւ ստամոքսին մէջ մարսողութիւնը կը կատարուի թթուի մը ներկայութեամբ ու կը դադրի ազիութեան չափազանցութենէն։ Ազիքներուն մէջ հակառակը կը պատահի։ ազիութիւն պէտք է (կը կասէք թէ ալքալիութիւն բաւական մը ազիութիւն է)։ քիչ մը թթութիւն կը շտապէ եւ կը զօրացնէ ստամոքսային մարսողութիւնը։ բայց երբ անխահեմութիւնը պէտք եղածէն աւելի թթու մտցնէ ստամոքսին մէջ, աւելորդը ազիքներուն մէջ կ'անցնի, հոն իրեն չէզոքացման պէտք եղած ազը չգտնէր եւ ազիքներու մարսողութիւնը կը դանդաղի ու կը դադրի իսկ։

Առողջապահական հետեւութիւնը շատ պարզ է։ չափով ու խորհրդածութիւններով գործածել թթուները, քացախը, լիմոնը։

Ալիւրները, որք կրցան ճողոպրիլ թուքին շաքարեցնող զօրութենէն ու ստամոքսին մէջ ալ չարհոգիութեամբ միւներուն ազէաքին վրայ խնդացին, իրենց պատուհասը բարակ ազիքներուն մէջ կը գտնեն երրորդութեան երկրորդ անգամին բուռն վայրագութեան տակ։ որ կը տիպէ բոլոր ալիւրները շաքարանալու։

Ճարպերուն վիճակը մի հարցնէք, երթալով կը վատթարանայ, ազիքներուն մէջ հասած ատեն պարզապէս կաթիլներու վերածուած էին, բայց երրորդ անանուն մարմինն զօրութիւնը կը քայքայէ անոնց կազմութիւնը, օճառներ կը շինէ, ու մարդին մէջ գտնուած մէկ քանի մարմիններու հետ խնամութիւններ հաստատել կուտայ, այսինքն պարարտ մարմիններու քայքայումէն առաջ եկողները մարդային ազեր կը կազմեն։ Այս ամէնը միատեղ բերդօն, շաքար, պարարտ մարսուած մարմինք իրենց վերջին արարողութեան կը սպասեն բարակ ազիքներուն մէջ, ծծման՝ որ մարսողութեան սկիզբէն կը սկսի։ այնպէս որ մէկ կողմէն մարսուող մարմինք միւս կողմէն կը ծծուին։ պարարտ մարմինները աւշային խողովակները կը մտնան, բերդօնքը ու շաքարները արեան խողովակները։ բերդօնները փոփոխութիւն մը կը կրեն իրենց այս ծծման միջոցին, ազիքներէն արեան շրջանը մտած ատենին վերջնական ձեւ մը կ'առնեն, այն ալպիւմինօիտներուն կը վերածուին՝ որոնք մեր կազմութեան մէջ են։ Այնպէս որ, արիւնը ոչ թէ բերդօնները ուղղակի ազիքներէն կ'առնէ մարմնոյն կը տանի, այլ ուրիշ ալպիւմինօիտներ, որոնց ազիքներու մաշկերուն մէջ կրած այս այլափոխութեանը վրայ վերջնական պատասխան մը չկայ գեռ։

Շաքարները լեարդին մէջ կ'առաջնորդուին։

Բայց հոս չաւարտիր կերակրուրի մարսողութիւնը։ լեարդը՝ չափազանց նախանձոտ՝ երբ տեսաւ բանդրէասի այս յաջողութիւնը, ինքն ալ հիւթ մը արտազրեց որ երբեք չհաւատարեցաւ իր զրացոյն արտադրութեան, եւ այդ օրէն ի վեր ինքն ալ հիւթ մը կ'արտադրէ, մարդը, միշտ այն յուսով թէ օր մը բանդրէասին յաջողութեանը պիտի մանակցի։ Եւ որովհետեւ կերակուրները բանդրէասին հիւթին ազդեցութենէն յետոյ նորերու պէտք չունին, մարդը իր բոլոր ուշը, օգտակար ըլլալու փափաքը ուրիշ կողմ դարձուց փնտռելց ու գտաւ ալ։ Ճարպերը եւ իւղերը առանց մարդին օգնութեան չեն ծծուիր։ Այս թանձր հեղուկը օծելով ազիքներու մաշկը կը դիւրացնէ եւ կը շտապէ պարարտ մարմիններու անցքը՝ աւշային խողովակներուն մէջ։

Փորձեր եղած են այս խնդրին վրայ որք յանգած են մարդին օգտակարութեան ճշմարտութեանը. ամէն անգամ որ մարդը ազիքին մէջ թափոր խողովակին ուղղութիւնը շեղեցին, պարարտ մարմինները կղկղանքներուն մէջ գտնուեցան մեծ քանակութեամբ։

Լեարդը չգոհանալով այս յաջողութենէն, առեն առեն իր առաջի գիտաւորութեանց կը վերադառնայ, միւս կերակրոց վրայ ալ բան մը ընել կ'ուզէ։ եւ այն օրը երբ ազիքներու մէջ միքրոպներ տեսաւ, ծափահարեց, իր զօրութիւնը ցոյց տալու այս առիթը կը ներկայանար եւ անմիջապէս գործի սկսաւ։ մարդը ազիքի հականեխական մըն է։

Լեարդը ուրիշ երեւելի պաշտօն մըն ալ ունի զոր հոս յիշելս անիրաւութիւն մը ընել չէ բանդրէասին, քանի որ մարսողութենէ տարբեր, ազիքներէն դուրս է։ պարզ շաքարը իր բջիջներուն մէջ կլիքոգի (ուրիշ տեսակ մը շաքար) վերածել ու անոնց պահարան ըլլալ։

Այն կերակուրները որք կը հանդուրժեն ստամոքսին ու բանդրէասին ներքերուն նախատինքներուն, համբերութեամբ կը կրեն անոնց բոլոր հարուածները եւ անհոգութեամբ կը դիտեն միւս ընկերներուն մարսուիլը՝ երկար ճամբորդութեան մը կը դատապարտուին որու միջոցին անոնցմէ օտանք միքրոպներու ձեռքը կ'իյնան, ուրիշներ նորանոր հարուածներ կը կրեն բարակ եւ հաստ ազիքի միւս հիւթերէն եւ վերջնականապէս կ'ապատին իրենց տառապանքներէն, բոլորովին վտարուելով կազմութենէն որ շատ գոհ ըլլալ չներեւնար անոնց ապերախտութենէն։

Հիմա ինքզինքիս կը հարցնեմ. արդեօք կերակրոց մարսողութեան վրայ այս բաներս ընթերցողներէս մարսուեցա՞ն։ ժամանա՞կ է ուրիշ բաներու անցնելու։ Այնպէս կը հաւատամ։

Գ. ԲՕԼՕԼԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՆԳ. ՄԱԿԱՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԳՈՅԳԵՐՈՒ ՅԱՓԾՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԸ

Ինչպէս որ արդէն ծանուցինք, Բերք Տէր-Պետրոսեանի եւ Հաճի Յակոբի դատաստանը տեղի ունեցեր է ապրիլի 13ին Երեւանի դատարանին առջեւ։

Ս. Էջմիածնի փաստաբանն էր Գ. Ռուբէն Զաքարեանց. իսկ Բերք Տէր-Պետրոսեանի փաստաբանը Գ. Ազամալեան։

Դատավարութիւնը սկսած է ապրիլի 13ին, կէս օրը կէս ժամ անցած։ Նախ խօսեցաւ ընդհանուր դատախազը, ապա Գ. Ռուբէն Զաքարեան, և յետոյ Գ. Ազամալեան։ Ընդհանուր դատախազը միայն Հաճի Յակոբին պատժուիլը խնդրեց, իսկ Բերք Տէր-Պետրոսեանի պատժուիլը չպահանջեց։

Յետոյ խօսեցաւ Հաճի Յակոբի փաստաբան Գ. Երվանդեան, որ ժամ ու կէս խօսեցաւ ու ըսաւ որ հանգուցեալ Կաթողիկոսը իր դրամները Միւքիաս Գարգեանց եւ Ներսէս Խիւտավերտեան եպիսկոպոսներուն տրուած էր, մասնաւոր նպատակներու համար։

Դատաստանին շարունակութիւնը տեղի ունեցաւ ապրիլ 14ին։

Դատարանը 4 ու կէս ժամ խորհրդակցելէ յետոյ հետեւեալ վճիռը տուաւ։

Հաճի Յակոբը դատապարտուեցաւ 3 ամիս ծառայել կալանաւորեալներու խումբին մէջ։

Բերք Տէր-Պետրոսեան անպարտ արձակուեցաւ։

Թիֆլիսի թերթերուն մէջ (ապրիլի 16) այս հեռագիրները միայն կան Երեւանէն։

—o—

Կը լսենք թէ Բերայի թագային Խնամակալութիւնը վերջերս հրաւիրած է Մամճեան էֆէնտին՝ վերատանձնելու իր պաշտօնը, որմէ հրաժարած է։ Մամճեան էֆէնտի յայտարարած է թէ իր որոշումն անդառնալի է։

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ՕՐԱՑՈՒՑԸ

ԿԻՐԱԿԻ 1893 · ԱՊՐԻԼ 25/7 (Ն 8)
115—250

ՏԱՐԵԹԻՒՆ. Թուական Հայոց · ՌՄԲ=1138
ԱՀԵԿԱՆ ԺԸ — Յունական Թուական ՌՌԾԴ=
1342։ — Թուական Լիտրէթ · 1310։ Շեփոր 20։
— Ամիսի Մարտ · 1309։ Գեղան 25։
ԿՐՕՆԱԿԱՆ · ԳՋ · Հինգերորդ կիրակի։ Տան
Նբ։ Մարի Ս։ Խաչին։
ՊՍՏՄԱԿԱՆ · 1658 · Պատանեաց Թանգարան և մեծ անապատին աւերումը։
ԿԷՍ ՕՐ — 4 56

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Ուրբաթ օր Լանտոնի հրապարակը շատ թոյլ էր եւ գիներէն մեծ մասը կրեցան քիչ շատ։ Անգլ. քանսոլիտէն կորսնցուց $^1/_{16}$։ Օսմ. սէֆիներէն սէրի Ա. եւ Բ $^1/_4$։ իսկ Գ եւ Դ $^1/_8$ ինկան։ $^1/_{16}$ կրեցաւ նաեւ Գանք Օթոման։ Գուլկարական 6% $^1/_8$ կորսնցուց եւ յունական մանրոյն ու բանքը $^1/_4$։ Լանտոնի գիներու այս թուլութիւնը արդիւնք է անգլիոյ պանքային զեղչի սակին, որ այս շաբթու $^4/_5$ին 3ի բարձրացաւ։ Բարիզի մէջ եղած շարժումները որ եւ է որոշ ձգտում չունէին։ Ֆրանսական 3% եւ 4½% քիչ մը ինկան ինչպէս նաեւ Օսմ. Գանանոլիտէն։ Երկաթուղին 90% էր եւ Ռէմին 2% կորցուց, Եգիպտական Իւնիֆիէն 504% վերայ հաստատուն էր անջատուած կորոնքն։ Գէրլիսի մէջ ալ գիներն ընդհանրապէս կորցին։ առւտրականը 0,40 ինկաւ եւ Անատոլուի երկաթուղիի պարտատոմսերը 92.60ի իջան։

Երկի իրիկուան դէմ Բարիզէն հասած բացման հեռագիրները քիչ մը ոգեւորում ցոյց տալով Դալաթիոյ Գօրսային գիները փոքր ինչ բարձրացան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԳՈՐՍԱ

(Ապրիլ 24)

ՇՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹ
Երկաթ ամիս Լանտոնի վերայ 110
» » Բարիզի » 22 90

ՓՕՂՍՕՂԻՏԷ
Երկաթ առաջ բացուելու 24 15½
Երկաթ երեկոյ բացուելու 24 16

ԹԱՂՎԻԼԱՔԸ ՕՍՄԱՆԻԷ

ԹԵՐԹՕՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի (135)

ՊԱՐՈՆ ԼԸՖՈՒՔ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԱՆՈՒԱՆ ՊԱՏԻՒԸ

ԵԲ.

Այս տեսակցութենէն երկու օր առաջ էր որ Մարի-Ան, Միսոն արքային հրամանին համեմատ, գացեր Պօրտրրի տեղաւորուեր էր։

Երկրին մէջ ամէն մարդ այս բանին վրայ կը խօսէր եւ Շանլուինոյի կատակը անհասանելի մեկնութեանց նիւթ էր։

—Այսօր Լաչնէօրի աղջիկը երկու հարիւր բիսթոլէ աւելի եկամուտ ունի, կ'ըսէին ծերերը ծանր կերպարանքով, առանց տուներ հաշուի դնելու։

—Պարկեշտ աղջիկ մը այսքան բաղդաւոր չըլլար, կը մրմնջէին երիկ չը գտնող քանի մը աղջիկներ։

Մինչեւ այն ատեն դեռ ամէնքը կատարելապէս ապահով չէին թէ Մարի-Ան Շանլուինոյի սիրուհին եղած էր։ Մինչեւ իսկ Գ. Լաչնէօրի անկուսէն եռքը անոնց միջեւ անանկ անջրպետ մը կը տեսնէին, որմէ ցասկելը դժուար էր։ Բայց կատակն ամէն կասկած փարատեց։ Ապա թէ ոչ այս առասաձեռնութեան ի՞նչ մեկնութիւն կրնար արուիլ։

Ահա՛ այս էր Շիւբէնի տիկին Գլանշի բերած մեծ լուրը եւ ասոր համար ինքն ալ, որ միշտ խոժոռադէմ էր, այնքան ուրախ կ'երեւնար։

Տիկին Գլանշ անոր խօսքերը մտիկ կ'ընէր բարկութենէն դողալով եւ բառնցքը այնքան ջղաձգօրէն սեղմելով որ, եղունգները միսը կը մանէին։

—Ի՞նչ յանդգնութիւն, կ'ըսէր խեղդուկ ձայնով մը, ի՞նչ անխահեմութիւն։

Մերուանի գաղտորսին կարծիքն ալ այս կը թուէր։

—Իրաւ է թէ, մալտաց զգուանօք։ Մարի-Ան դանէ կրնար ապասել որ Շանլուինոյի անկողինը պաղի ու անոր մէջ պառկի։

Գլուխն երկնցուց եւ իբր թէ ինքնիրեն ըսաւ.

—Եթէ իր սիրահարներէն իւրաքանչիւրը նոյնքան բան ասայ իրեն, թագուհիի մը չափ հարուստ եւ Սէրմէօզն ու Ֆուրթօմիէօն գնելու կարող պիտի ըլլայ։

Եթէ Շիւբէն տիկին Գլանշի կատաղութիւնը արծարծելու գիտաւորութիւն ունէր, անյուշտ գոհ եղաւ։

—Եւ Մարսիլի սիրան ինչ զողցողը այս կի՛նն է, գոչեց տիկին Գլանշ։ Անոր համար է որ ամուսինս զիս կը թողու։ Այս լկտի արարածներն ի՞նչ թոյն կը խմցնեն իրենց սիրահարներուն։

Տկն. Գլանշ խեղճ Մարի-Անը իրեն հակառակորդ մը համարելով անոր անպատկառութիւնն այնքան կը զայրացնէր զինքը որ, Շիւբէնի ներկայութիւնն իսկ կը մոռնար, ինքզինքը չէր զսպեր եւ գաղտնի ցաւերը երեւան կը հանէր։

—Գնէ, ըսաւ, հայր Շիւբէն, ըսածնուդ ապահո՞վ էք։

—Ինչպէս որ ապահով եմ ձեր հոս ըլլալուն։

Ուսկի՞ց իմացաք։

—Ոչ մէկէն . . . աչքովս տեսայ։ Երէկ մինչեւ Պօրտրրի գացի եւ տեսայ որ բոլոր փեղկերը բաց էին։ Մարի-Ան, պատուհանին առջեւն էր։ Թշուառականը գոնէ սեւեր իսկ չէ հագե՞ր . . .

Եւ արդարեւ մինչեւ այն օրը խեղճ Մարի-Ան պարտաւորուած էր հագնիլ այն շրջազգեստը, զոր Տկն. ա՛էքօրվալ իրեն տուած էր ձեռնարկին իրիկունը, որպէս զի կարենայ իր էրիկմարդու ըզպատանեան հանել։

Մերուանի գաղտորսը կ'ուզէր տակաւին իր չար գիտաւորութիւններովը Տկն. Գլանշը գրգռել, բայց նորատի կինը շարժում մը ընելով անոր խօսքն ընդմիջեց։

—Ըսել է, ըսաւ, Պօրտրրիին ո՛ւր ըլլալը գիտէ՞ք։

—Հապա՛։

—Ո՞ւր է։

—Ճիշդ Ուազէլի ջաղացքներուն դէմը, գեղին սագիի կողմը, ասկէց գրեթէ մէկկուկէս մղոն հեռու։

—Իրաւ է։ Հիմա կը յիշեմ։ Երբեք ներս մտա՞ծ էք։

—Շանլուինոյի կենդանութեանն ատեն առ նուազն հարիւր անգամ գացած եմ։

—Ուրեմն այն տեղագրութիւնն ընելու է ինծի։

Շիւբէն աչքերը խոշոր խոշոր բացաւ։

—Ի՞նչ ըսիք, հարցուց չհաւատալով։

—Կ'ուզեմ ըսել որ բացատրէք թէ տունը ի՞նչպէս շինուած է։

—Հա՛, հիմա հասկցայ։ Այդ տունը համբէն քիչ հեռու տափակ հողի վրայ շինուած է։ Առջին տեսակ մը պարտէզ կայ եւ ետին մեծ մրգաստան մը, որ պատով շրջափակուած չէ, այլ պարզ ցանկապատով մը։ Շուրջը այգիներ կան, բայց ի ձախ կողմէն ուր առուակի մը եզերքը պզտիկ անտառ մը կայ։

Շիւբէն լռեց եւ աչքը քթթելով ըսաւ։

—Բայց այս տեղեկութիւններն ի՞նչ օգուտ ունին ձեզ։

—Ի՞նչներուդ պէտք։ Ներսը ինչպէս է։

—Ուրիշ առուներու պէս։ իրարու հետ հազարզանգող երեք մեծ սենեակ, խոհանոց մը, ուրիշ փոքր ու մութ սենեակ մը։

—Ադ գեղանայարկն է։ Գանք վերի յարկը . . .

—Հա՛ . . . վերի յարկը եկած չեմ։

—Ինչ որ է։ վարի սենեակներն ի՞նչպէս կահաւորուած են։

—Այս տեղի բոլոր գիւղացիներու սենեակներուն պէս։

Ոչ օր գիտէր գոյութիւնն առաջին յարկի այն չքեղ սենեակին, զոր Շանլուինոյ, իր յիմարութեան մէջ, Մարի-Անի սահմանած էր։ Երբեք անոր խօսքը չէր ըրած. մինչեւ իսկ ամէն տեսակ ըզգուշութիւն ձեռք առած էր որպէս զի կարասիներուն գալը չտեսնուի։

—Տունը քանի՞ դուռ ունի, շարունակեց Տիկ. Գլանշ։

—Երեք. մէկը պարտէզէն, մէկը մըրտ-

digitised by A.R.A.R.@

Եւեթ Իրիկուն ..... — —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն Սեպտ. A. 56
» » B. 34
» » C. 23 ½

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՔ

Լուսնի երկաթուղի ..... ֆր. 90 ¾
Թրամուէյ ..... » 5 88
Ռեժի ..... » 16 21

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմ. Ոսկի	100	20 Ֆր. Նոց	88 01
Մեճիտիէ	107 28	Անգլ. Ոսկի	110 18
Գեշլիք	101	Մարք Գեր. Ռ.	108 30
Մեկիտիէ	96 —	Իմպերիալ	90 18
Թաւֆիկ	17 —	Ֆրիմից	51 12
Տեր. Ղլ. Գորոշի	6	Բուլգիր Թուղթ	8 75

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔ

Սէլամլըքի հանդէսը մեծ շքով տեղի ունեցաւ ուրբաթ օր, Համիտիյէ մզկիթին մէջ, ուր գնաց Վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մը մէջ թաղված եւ ուրբաթի աղօթքը կատարելէն ետք, հանդիսաւոր գնացքով Կայս. Պալատ վերադարձաւ։

Կայս. հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին սերպ պատուիրակ գնդապետ Պ. Մարքովիչ եւ սերպիական դեսպանատան գործակատար Պ. Թաղէոս Թերխան, Հոլանտական դեսպանը եւ առաջին Թարգմանը, պելճիական դեսպան Պ. Հուրիքս եւ առաջին Թարգմանը։

Մասնաւոր Արկղի սրահին մէջ կը տեսնուէին Սոֆիայի անգլիական գործակատար Պ. Տերինկ եւ կինը, Կ. Պոլսոյ աւստրիական դեր-հիւպատոսը, Հանրային Պարտքի վարչական խորհրդի նախագահ Պ. Պերժէ, գերմանական դեսպանատան առաջին Թարգման Պ. Շարլ Թէտա, պարսկական դեսպանատան առաջին Թարգման Ըսվհանէս խան, Պ. Մաւզէր եւ ուրիշ նշանաւոր անձնաւորութիւններ։

Ներկաներէն ոմանք Սենեկապետ Էֆենդիին պէյի միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանքի։

ՍԵՐԳ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ

Սերպիոյ Ալեքսանդր Թագաւորին կողմէ մասնաւոր պաշտօնով Կ. Պոլիս ղրկուած գնդապետ Մարքովիչ եւ սերպիական դեսպանատան գործակատարը ուրբաթ օր, Սէլամլըքի հանդէսէն ետք, պատիւ ունեցան Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։

Գնդապետը Կայս. զինուորական վարժարանը երթալով, այցելեց բոլոր դասարանները եւ տիրոջ ընդհանուր բարեկարգութենէն շատ գոհ մնաց։ Պ. Մարքովիչ քիչ օրէն կը մեկնի Կ. Պոլսէն Սերպիա երթալու համար։

ՇԻԳԱԿՈՑԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նիւ-Եորքի առեւտրական սենեակը փափագ յայտնած էր որ Կ. Պոլսոյ առեւտրական սենեակը ներկայացուցիչ մը զրկէ Միացեալ-Նահանգները Շիկագոյի մեծ ցուցահանդէսին առթիւ։ Կ. Պոլսոյ առեւտրական սենեակն այս պաշտօնին համար նշանակեր է իր անդամներէն Պ. Տելեմաք Թէօլոկս, որ մօտերս Ամերիկայ երթալու կը պատրաստուի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

Հինգշաբթի առաւ. Իզմիրի մէջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցումներ պատահեր են։ Ոչ մարդու, ոչ շէնքի վնաս եղած է։

Նմանապէս Գրուսայի կուսակալութեան մէջ, Գարահիսար եւ Սանտըգլը, չորեքշաբթի կէս օրէն յետոյ երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ տեղի ունեցան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԻՒԳԱՏՈՄՆԵՐԸ

Ֆրանսայի Պ-ղտ-ն-ն Օր-Ֆիրբը հետզհետէ անուանումները կը հրատարակէ։

Կ. Պոլսոյ ֆրանսական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Պուրկարէլ, Պոկոթայի դեսպան անուանեցաւ։

Արտաքին գործոց Նախարարութեան կցորդ հիւպատոս Պ. Վեյլ Տիւֆրէշ Սելանիկի հիւպատոս։

Սերատոյ դեր-հիւպատոս Պ. Սէոն Եանեայի հիւպատոս։

Տրապիզոնի դեր-հիւպատոս Պ. Կիլլուա՝ Սերատոյ հիւպատոս։

Իզմիրի Թարգման Պ. Ալբիք Մուսուլի հիւպատոս։

Պրուսայի դեր-հիւպատոս Պ. Թայեէ՝ Հռոդոսի հիւպատոս։

Հռոդոսի դեր-հիւպատոս Պ. Սիրիւսի՝ Պրուսայի դեր-հիւպատոս։

ՀՈՒՆՁՔԵՐԸ

Երէկի Լ. Հէրալտ հեռաւոր տեղեկութիւնները կուտայ Թուրքիոյ այս տարուան հունձքերու մասին։

Օսմանեան կայսրութեան զանազան կողմերէն մեր առած տեղեկութիւնները ցոյց կուտան թէ այս տարուան հունձքերը չատ «վատ» պիտի ըլլան, թէեւ ասիական գաւառներու մասին տակաւին չենք կրնար ճիշտ կերպով ըսել թէ հունձքերուն անբաւականութիւնը մինչեւ ո՞ր աստիճանի է։ Էսքիշէհիրի Նահանգէն եւ Մակեդոնիոյ զանազան կողմերէն մեր առած արժանահաւատ տեղեկութիւններուն նայելով, արմտիքներու հունձքը կրնայ ոչնչացած նկատուիլ։ Գրեթէ բոլորովին փճացեր է գարիի, վարսակի եւ ցորենի ցանքը։ Եւ գարնանային ցորենը՝ զոր քանի մը տեղեր ցանել կարելի եղած է, հոգին յանձներ է շատ գէշ պայմաններու մէջ։ Բայց յուսալու է որ ամրան միւս հունձքերը առատ կ'ըլլան եւ կրնան ձմրան կորսուած հունձքին մէկ մասին տեղը բռնել մինչեւ աստիճան մը։

Թրաքիոյ մէջ ձկնաբուծութիւնը զարգացնելու համար Հանրային պարտքի վարչութեան կողմէ Կ. Պոլիս հրաւիրուած Պ. Ժուսէֆ տը Պէլէմ, դասախօս Բարիզի ձկնաբարանին, Սուրիա մեկնեցաւ, այն տեղի լիճերն ու գետերը քննելու։

—Ռ-ն-Գ-ֆ-ն-ի ալիւրի կայսերական գործարանին այլ եւ այլ մասերուն նորոգութեան եւ վերջին անգամ Եւրոպայէն բերուած նոր մեքենաները զետեղելու համար, Կայս. Իրատէ մը հրամայած է 360000 ղրուշ յատկացնել։ Այս գումարը պիտի վճարէ Սպարապետի Դուռը։

—Թ-ղ-ֆ-ի. Կայս. Իրատէ մը Թղթատարական եւ Հեռագրական վերատեսչութեան հրամայած է Գրուսայի Քիրմասթը գաւառակին մէջ հեռագրի եւ Թղթատարի կայարան մը հաստատել։ Այս հրամանը քիչ օրէն պիտի գործադրուի։

—Բ-ռ-ի-ն կուսակալութեան քանի մը գաւառակներուն մէջ ընդհանրի եւ արմտիքի նուազութիւնը շատ զգալի եղած է։ Հողագործներէն ոմանք տեղական կառավարութեան դիմելով, իրենց կարօտութիւնը յայտներ են։

—Եկ-ֆ-Գ-ա-ն-ի, Գազը-Զէյմէի նաւամատոյցին նորոգութեան համար 17,000 ղրուշ ծախք պէտք պիտի ըլլայ։ Այս գումարը պիտի հայթայթէ Գազը-Զէյմէի կերպասի գործարանին ընկերութիւնը։ Շինութիւնը պիտի սկսի քիչ օրէն։

—Վ-ճ-ֆ-ի ատեանի անդամ Իպրահիմ պէյ, որուն պաշտօն յանձնուած էր Գանեայի եւ Այաբնի գատարանները քննել, Կ. Պոլիս հասած ըլլալով, իր տեղեկագիրը մատուցած է որու որ անկ է։

—Ամ-ն-ը-ն-ի. Կայս. պալատին երկրորդ քարտուղար հանգուցեալ Գարրի պէյի եւ Գարաքէօյի կամուրջին արկածին զոհ զացող Ռիֆմալ պէյի ընտանիքներուն ամսաթոշակ յատկացուեցաւ։

—Հ-ւ-գ-ֆ-ն-ի զինուորական հիւանդանոցին բժշկապետ գնդապետ Ահմէտ Թէվֆիք պէյ Նոյն պաշտօնով Պէյլերպէյիի հիւանդանոցը տեղափոխուեցաւ։ Իրեն յաջորդեց գնդապետ Սդրաթի պէյ։

—Դ-ա-գ-ն Նախարարութիւնը հրամայած է Առանայի վերաքննիչ ատեանի ընդհանուր դատախազին, շուտով քննութիւն կատարել այն պաշտօնեաներու նկատմամբ, որոնց անուշադրութենէն օգտուելով, տասը բանտարկեալ փախած էին Թարսուսի բանտէն։

—Ա-ա-ղ-ա-գ-հ-ի-ն ոնդ-ն Տքթ. Վիքթալիա էֆ. մասնաւոր պաշտօնով Ճիզրը Մուսթաֆա փաշա գնաց։

—Հ-ր-ն-ն. Ուրբաթ օր Եէնիգեղ հրդեհ ծագելով, տուն մը այրեցաւ։

—Զ-ն-ղ-ը-ն կառավարիչ Ապտիւլ Վահիպ փաշա իր պաշտօնավայրը մեկնեցաւ։

—Ինեղ-ն-ի քարափին ալեաները քանդելու պաշտօն ունեցող մասնախումբը նախընթաց օր Կ. Պոլսէն Ինէպոլու մեկնեցաւ։

—Կ-ղ-ֆ-ի մէջ Սուտայի նաւարանը շինուած պետական նաւը-ն-ի ծովը իջեցնելու հանդէսը կատարուեր է, Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշայի նախագահութեամբ։

—Ա-ն-ա-ռ-ա-ն-ի. երէկ առաւ. հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Արեւելեան երկաթուղիներու Քապահէ կայարանի ոստիկանը հրացանով ինքզինքն սպանած է, յայտնի չէ թէ ինչ պատճառով դիմած է այդ յուսահատական միջոցին։

—Թ-ղ-թ-ա-ր-ա-կ-ա-ն եւ Հեռագրական վերատեսչութիւնը նկատելով, որ գաւառական հիւսերուն պաշտօնեաները հոգ չեն տանիր գործադրել քաշուած հեռագիրներու օրինակները պահելու եւ արձանագրելու կանոնը, հրահանգ ղրկեց ներքին գաւառներու անօրէնութեանց՝ ուշադիր ըլլալ այս կարեւոր գործոզութեան, պատասխանատուութենէ ազատ մնալու համար։

—Հ-ն-ռ-ի-ն-ի. Լիոնի մուզէին տնօրէն Պ. Շանթէր, որ ծանօթ է Կովկասի կողմը եւ ներքին գաւառները ըրած հնագիտական հետազօտութիւններով, իր կնոջ հետ Կ. Պոլիս հասաւ։ Պ. Շանթէր առանգամ պիտի ուղեւորի Փոքր-Ասիա, ֆրանսական կառավարութեան եւ կայսերական թանգարանին կողմէն, հնագիտական խուզարկութիւններ ընելու համար։

—Զ-ն-ի-ա-ն-ի. Սպարապետութեան դրան անանդրանական յանձնաժողովի նախագահ Մուղաֆէր փաշա Վեհ. Սուլթանին տեղեկագիր մը ներկայացուց, կայսրութեան ձիերը ուսումնասիրելու եւ լաւացնելու մասին։ Մուղաֆէր փաշա ցոյց կուտայ թէ գաւառներու մէջ պէտք է բազմացնել ձիարանները եւ ընդունիլ այն դրութիւնը որ այժմ կը գործադրուի ի Ֆրանսա։

—Հ-ա-ն-ա-ն-ի երկրագործական եւ անասնաբուժական վարժարանին մէջ ախտաբանութեան հիւղը դասախօսելու համար Կ. Պոլիս հրաւիրուած Պ. Մարթէլի համար Պ-ն-ք Օթոմանի միջոցաւ Բարիզ յանձնարարուեցաւ։ Պ. Մարթէլ քիչ օրէն Կ. Պոլիս կը հասնի։ Այդ վարժարանին համար Բարիզէն ապպարուած գործիքները հետզհետէ կը հասնին։ Վարժարանին մէջ մեքէորաբանական դիտարան մը եւս պիտի հաստատուի։

ԴԱՏԱՐԱՆ

Էսքիրնէ հաստատուած զինուորական ատեանը քննելով իրր աւագակ կամ գողնաթաղոյց ամբաստանուած 52 ձերբակալուածներէ 32ին գործերը, ասոնցմէ միայն մէկը յանցաւոր գտեր է իսկ միւսներն անպարտ արձակեր է։

ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԱՏԱՂՋԵՂԻՆԱՑ ՈՒ ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՑ

ՊԵՏՐՈՍ Էֆ. ՓՈԼՈՒԼԵԱՆԻ

Ի Ֆէնէր, Պ-լ-ա Ճ-ա-պ-ի-ի, Թիւ- 18

Այն գործարանը, վարպետ արհեստաւորաց անօրինութեան ներքեւ, կը պատրաստէ ատաղձագործութեան զանազան հիւսերուն վերաբերեալ ամէն տեսակ նիւթեր, կահկարասիք, դահլիճներու եւ սենեակներու յատուկ տախտակամած (Բ-ա-ռ-է) եւ այլն։ Նոյնպէս ամէն տեսակ փայտի վրայ բարակ փայտ փակցնելու (Բ-ա-ռ-է կամ Խ-ա-լ-մ-ա), Ներքաւեան ազոցման եւ այլ գործոզութիւնք։ Ցանձնարարութիւնք կ'ընդունուին եւ կը կատարուին յոյժ զոհացուցիչ եղանակաւ եւ հիշդ ժամանակին։ Փայտերու չորութիւնն ու տեսակներու ընտիր հանգամանքը մասնաւորապէս յանձնարարելի են։

ՏՕՔԹԷՕՐ

ԳՐԻԳՈՐ Էֆ. ՃԻՎԱՆԵԱՆ

Ն-ի-ն Բ-ի-է

Շ-ա-ն-Մ-ա-ն

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

Հիւանդներ կ'ընդունի իր տունը ամէն օր ժամը 8էն 12։ Բերա Գալաթիայի-Գուլլուք, Մարգարիտ փողոց Թիւ 4։

Կը գտնէ մասնաւորաբար ջղային հիւանդութիւնները, ինչպէս նաեւ թոքային ախտերը (Կ-ի-ր-ն-ա-, Ռ-ա-ն-ֆ-ա-, Ֆ-ի-ր-ի՛ եւն, գլխու վրայ եղած հիւանդութիւնները (աչքի, կոկորդի, ականջին եւլն), ծնողական գործարանաց հիւանդութիւնները։ Կը գտնէ նաեւ ամէն տեսակ վէրք եւ վիրաբուժական ամէն տեսակ գործոզութիւններ կը կատարէ։

Հինգշաբթի օրերը աչքի հիւանդութիւնները ձրի կը նայի։

AU GRAND RABAIS

ՀԱՍ Վ.ԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵԻՈՒԹԵԱՆՑ

ՏԻՐԱՆ ՔԱՂՈՒՔԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան թէ այս անգամ եւս Բարիզէն բերած է ամէն տեսակ նորաձեւ կերպասներ, որոնց ապրանքութիւնը եւ ազնուութիւնը փորձելու համար կը խնդրէ իր յաճախորդներէն այցելել իր վաճառատունը, Բերա, Մեծ-փողոց, Թիւ 360։

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԺԱՄԱՑՈՑՑՆԵՐ՝ տիրուհի, ճշդութիւնով եւ ժամ՝ փութէն կամ բանիկով լարուած։

ԺԱՄԱՑՈՑՑՆԵՐ՝ ոսկի, արծաթ, Նիքել՝ փնոջ կամ արանց համար։

ԺԱՄԱՑՈՑՑՆԵՐ՝ ֆրանսական, զուիցերական եւ ամերիկեան՝ տղայի կամ քանոջի համար։

Դիմեցէք

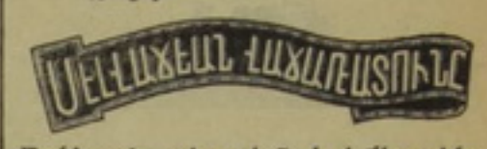

Մահմուտ փաշայի գլուխ Շուկայի ճիշդ դիմաց Մինչեւ 1 մէճիտիէ սկսեալ ժամացոյց։ ոսկի եւ ոսկեղծ ապրանքներ, շղթայ եւլն։

ՄԵՆԴԻԱՆԱԿ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

Մ. Գ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Անգլիերէն հայերէն եւ հայատառ Թուրքերէն բառարանի 59 երրորդ թերթն հրատարակուեցաւ։ պիտի ամբողջանայ 65երրորդ թերթով։ այն է 6 թերթ կը մնայ հրատարակուելիք մինչեւ ցվերջ ապրիլի։

ՏՈՒԹԷՕՐ

ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ՅԻՄԱՐԱԲՈՅԺ

ԱՂԳ. Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՈՒՂԵՂԻ, ՈՂՆԱՍԵՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԱՅՆ ՋՂԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ.

ուպիսի Է՞

խելքի պտոյտ, կաթուած, անդամալուծութիւն, կքկնատեսութիւն, քնայրջութիւն, լուսնոտութիւն, քնատութիւն, գլխու ցաւ, մոռացութիւն, որովայնախեղդ (hystérie), ջղացաւութիւն, անմարսողութիւն, ջղային ակարութիւն, խելագարութիւն եւլն. եւլն.

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր յետ կիսաւուր, Բերա Գէքեար փողոց 9։

ՆՈՐԱՁԵԻՈՒԹԵԱՆՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱԼՖՈԲՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

ԲԵՐԱ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 345 ՊՕՆ ՄԱՐՇԷԻ ԴԻՄԱՑ

Գալֆոբուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ Բարիզէն ստացած են եղանակին նորելուկներու իրենց մթերքն, որ է կանանց զգեստներու համար մետաքսեայ եւ բրդեայ չատ գեղեցիկ կտաւներ, վերջին նորաձեւութեանց համաձայն եւ կ-ա-ն-ֆ-ի-ա-ի համար ընտիր հաւաքածոյ մը, որք են տեսակ տեսակ ֆ-ա-մ-ֆ-ր-ա-ն-ներ, կ-ա-ն-ներ, տանթէլաներ եւ հազար տեսակ ուրիշ նոր եւ ճաշակաւոր վայելուչ առարկաներ, ինչպէս նաեւ ֆրանսական ճարտարարուեստին արտադրութիւնն եղող գեղեցիկ բազմատեսակ նիւթեր։

Նոր հարսի շրջազգեստներ գնելու համար պէտք է դիմել այս վաճառատուն իր սիրուն մետաքսեղէններուն համար։

ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ ՇԱՏ ՁԱՓԱՒՈՐ

գասատանէն եւ երրորդը ախոռին հետ կը հաղորդակցի։ Վերի յարկը ելլելու սանդուղը մէջտեղի սենեակն է։

—Մարի-Անի Գօրբրիի մէջ առանձի՞ն է։

—Առայժմ մրա միայնակ է։ Բայց վախնամ թէ քիչ առնէն աւազակ եղբայրն ալ երթայ հետը բնակի։

Տկն. Գլանշ չպատասխանեց եւ անանկ խորունկ ու երկար մտածութեանց մէջ թաղուեցաւ որ, կամաց կամաց Շիւբէնի համբերութիւնն սկսաւ հատնիլ։

Համարձակեցաւ անոր թեւին դպչիլ եւ ոճիր մը գործող մեղսակիցներու խեղդուկ ձայնով՝

—Է՛յ, ի՞նչ որոշում տուիք ըսաւ։

Նորատի կինը սարսռաց ու ցնցուեցաւ, այն հիւանդին պէս որ ցաւերուն թմրած առնելը մէկէն ի մէկ վիրաբուժին սոսկալի գործիքներուն ձայնը կը լսէ։

—Դեռ որոշում մը չտուի, ըսաւ, պէտք է խորհիմ, մտածեմ...

Եւ ծերունի գաղտորսին դժգոհութիւնը նշմարելով՝

—Ձեմ ուզեր անխորհրդաբար գործել, ըսաւ աչխուժիւ։ Մարսիալը աչուընուդ մի՛ կորսնցնէք։ Ապահով եմ որ Գօրբրի պիտի երթայ։ ուստի երթալուն պէս ինձի տեղեկութիւն տալու է։ Գիտեմ որ Մարի-Անի պիտի գրէ։ ուստի ջանացէք անոր նամակներէն մէկը ձեռք անցնել։ Ասկէց վերջը երկու օրն անգամ մը կ'ուզեմ տեսնել զձեզ։ Մի՛ քնանաք։ Ջանացէք որ Քուրթամիէօի մէջ ձեզ համար պատրաստած տեղս ձեռք ձգէք։ Գացէ՛ք։

Շիւբէն հեռացաւ առանց ձայն հանելու, բայց իր զարմանքն ու դժգոհութիւնը ալ առանց ծածկելու։

—Ահա՛ կիները սանակ են, մոլաց։ Ասիկայ մեծ մեծ կը ջարդէր, կ'ուզէր ամէնքը մեռցնել, չորս կողմը այրել, աւերել, միայն ատիթի կը սպասէր։ Հիմայ որ ատիթը եկաւ, չհամարձակիր։ եա կը քաշուի... կը վախնայ։

Շերուանի գաղտորսը տիկին Գլանշը սխալ կը գտնէր։

Անոր ցոյց տուած սոսկումը մարմնի ինքնաբեր զզուանք մըն էր եւ ոչ թէ իր անենաւոր կամքին տկարութիւն։

Իր խորհրդածութիւնները իր ատելութիւնը մարելու նպաստաւոր չէին։

Ինչ որ ալ ըսած էր իրեն Շիւբէն, որ բոլոր Սէրմէզցոց պէս համոզուած էր թէ Լաշնէօրի աղջիկը Բիէմոնթէէն կուգար, տիկին Գլանշ այս համբարդութեան չէր հաւատար։

Իր կարծիքն այն էր որ Մարի-Անի մինչեւ այն ատեն պահուրտած էր այն թաքստոցն, ուր Մարսիալ խոհեմութիւն համարած էր ծածկել զինքը մինչեւ այն օրը։

Արդ, հիմայ ինչո՞ւ այսպէս մէկէն ի մէկ երեւան կ'ելլէր։

Ոխակալ կինը կը կարծէր թէ ասիկայ զինքը նախատելու համար էր միայն։

—Եւ ես ի՞նչպէս կրնամ համբերել, գոչեց։ Ա՜հ, սիրաս տեղէն կը փրցնէի, եթէ առանկ վատութիւն մը ընելու կարող ըլլար։

Ցզէին ձայնը երբեք չկրցաւ կրքին ազազակները մարել։ Իրեն այնպէս կ'երեւնար թէ իր առապանքներն ամէն բան ընելու իրաւունք կուտային իրեն եւ ժան Լաշնէօրի ըրած սպաննութեան փորձը իր ընելիքները կ'արդարացնէր։

Ըսել է չէր ընկրկեր։ միայն թէ դժուարութիւն մը կար, որ կը կասեցնէր զինքը։

Նա անանց նուրբ վրէժխնդրութիւն մը կը փափաքէր, որու նմանը պատմութեանց մէջ կը գտնուի։ կ'ուզէր անանկ սոսկալի եւ յանկարծական վրէժ մը լուծել, որու պէտքերը վէպերու մէջ կը գտնուին, եւ սակայն իր ոխը յագեցնելու համար գըռեհիկ ոճիր մը միայն կը գտնէր, որ անարժան էր իրեն։

—Աւելի ազէկ է գեռ համբերել, կ'ըսէր ինքնիրեն։

Եւ իր ատելութիւնն այն ատեն յիմարական գազափարներու մղելով զինքը, անկարելի դէպքեր, չլսուած յեղաշրջումներ կ'երեւակայէր։

Մանաւանդ որ ասկէց վերջը այլ եւս ազատ էր իր բոլոր ներքնայուզումներուն հետեւելու արձակ համարձակ։

Ա՛լ Քուրթամիէօի մարքիզը խնամելու հարկ չէր մնացած։

Թիմարութեան այժմ ատանդարներուն, իր առաջին գաւառանքներուն յանձնուած էր թմրութիւն մը, յետոյ քիչ քիչ ապշութիւնը տիրեր էր իր վրայ։

Ապա առաւ մը բժիշկն ըսեր էր որ հիւանդը բժշկուած էր։

Բժշկուա՞ծ։ Արդարեւ մարմինն առողջ էր, բայց խելքը լմնցեր էր։

Իմացականութեան ամենափոքր հետքն իսկ չէր մնացած այս դէմքին վրայ, որ ատենով այնքան յարաշարժ էր եւ որ ամենաբարդիկ կեղծաւորութեան բոլոր այլակերպութեանց այնքան լաւ կը յարմարէր։

Կայծ մը իսկ չէր մնացած աչքին մէջ, ուր ատենով այնքան խելք ու խորամանգութեան կը փայլէին։ Շրթունքը, որ առաջ այնքան բարակ էին, ապշութեան սրատամիկ երեւոյթով մը կը կախուէին բերանէն վար։

Եւ բժշկուելու բնաւ յոյս չկար։

Այս ցուրտ փաստերին կեանքը յուզող բոլոր մոլութեանց յաջորդեր էր միակ մոլութիւն մը, այն է շատակերութիւնն։

Քուրթամիէօի մարքիզը, որ ատենով այնքան ժուժկալ էր, հիմայ զզուելի որկրամոլութեամբ մը կ'ուտէր։ Ամէն մէկ ճաշի ատեն պէտք էր պնակները բռնի խլել ձեռքէն։

Իրաւ է որ կը գիրնար։ Բարեկամները ատենով կ'ըսէին թէ այնքան նիհար էր որ, մարմնոյն մէկ կողմէն միւսը կ'երեւնար։ իսկ հիմայ փորը կը մեծնար եւ այտերը կ'ուռէին։

Առաւն կանուխ կ'ելլէր։ առանց հոգիի մարմնի մը պէս կը թափառէր գղեկին մէջ կամ շրջականներն առանց գիտաւորութեան, առանց նպատակի։

Ինքզինքին գիտակցութիւնը, արժանապատուութեան գաղափարը բարի եւ չարի գիտութիւնը, մտածում, յիշողութիւն, ամէն բան կորսնցուցած էր։ Մինչեւ իսկ անձնապատուութեան բնազդը։

(Շարունակելի)

digitised by A.R.A.R.@

ՆՈՐՈՒԻՋ ԻՆՆԻՐՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐՈՒԻՋ ԵՒ ԼՈՆՏՈՆ. ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1797ԻՆ

Ապահովագրեալ գումար	7,250,000,000 ֆրանք
Վճարեալ ֆնտաք	225,000,000 »
Տարեկան հասոյթ	20,000,000 »
Պահեստի դրամ	53,000,000 »

Այս ընկերութիւնը, որ դարէ մը ի վեր հիմնուած, համբաւաւոր է ֆնտաները կարգադրելու իր արագ եւ ուղղամիտ եղանակին համար։ Թէ՛ քաղաքին եւ թէ՛ արուարձաններուն մէջ շատ չափաւոր գներով կ'ապահովագրէ անշարժ կալուած, կարասի, ապրանք եւայլն։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել Թուրքիոյ ընդհանուր գործակալին. Կ. ԳՈՒԴՈ
67 եւ 69, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

ԾԱՆ. Ապահովագրութեան պայմանները Թուրքերէն լեզուով թարգմանուած են մուրհակներուն վրայ։

ԼԸՆՏԸՆ ԲՐՈՎԷՆՇԻԼ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1860ԻՆ ԼՈՆՏՈՆ

Ստորագրուած դրամագլուխ	25,000,000 ֆրանք
Պահեստի դրամ	5,800,000 »

Այս ընկերութիւնը շատ չափաւոր գներով կ'ապահովագրէ առագաստանաւով եւ շոգենաւով ղրկուող ամէն տեսակ ապրանք, դրամադրամ, արժէքաւոր եւայլն։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել Թուրքիոյ ընդհանուր գործակալին.
Կ. ԳՈՒԴՈ
67 եւ 69, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

ՌԻԿՈՒԼԱՐ ՖԼԻՊԴ-ԳԼԱՍ ՍԴԻՄԸԼԻՍ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՇՈՓԵՆԱՒՈՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿ
Հ-մ-ս-ի, Ամիս-ին և Նի-ե-ի Ա. ք-ե-ի Դ-ա-հ-ն-ի-ա-ն-ը, Գ-լ-ի, Սկ-Մ-վ և Դ-ա-ռ-ք։

Ռիֆֆն եւ Քիլոա չոգենաւերն հոս հասան։

ՀՈԼԱՆՏԱՑԻ ՆԱՒԱՑԻՆ ԱՐՔԱՑ. ԸՆԿ. կիսահոսեալ յանձնաւոր երթեւեկ Ամստրտամ, Պիրեանդ, Սելանդիկ, Գ-ը-ի և Իւ-ի-ի գլխ., գ-ա-ա-հ-ա-ր-ս յանձ ա-ա-ն-ը-ա-լ է Մ-ա-ա և Բ-ա-գ-ա։

Սիեալ չոգենաւը հոս հասնելու վրայ է։

Ցառաջիկայ մեկնումը մայիս 3ին պիտի ըլլայ։

Քանէ-ամանները պատրաստ դիմել առ ՖՈՍՔՈԼՕ, ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆ-Գ-ը-ի-ա-ը

ԿԱԼԱԹԱ ԳՕՄԻՍԻՕՆ ԽԱՆ

Վ-ր-ի յ-ր-ի Թ-ի- 32

Յայտնի է թէ Գօղոս էֆ. Մանուէլեան որչափ ծառայութիւններ ըրած է իր յաճախորդներուն, քալուածներու վերաբերեալ գործզուքիւնները մեծապէս դիւրացընելով։

Գօղոս էֆէնտի յանձն կ'առնէ կատարել առուծախի, փոխանցումի, թէվսիի ինթիզալի, եւ կալուածներու վերայ փոխառութեան գործեր հարկ եղած դաշնագիրները պատրաստել, ինչպէս եւ կարգադրել վճարումի պատճառաւ տանջէրներու եւ վարձակալաց միջեւ պատահելիք գաները։

Որ եւ իցէ ծախք գործին աւարտումին յետոյ կը պահանջուի։

Իսկ առնելիք վարձքը յուսացուած ստիճանէն աւելի դիւրամատչելի պիտի ըլայ։

ՄԵԾ ԴԵՂԱՐԱՆ
ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՕՐԷԻՑ
Տ Ր. Ծ Ա Ն Ն Ի
ՖԻՄԻԱԳԷՏ Ն. Կ. ՎԵՀԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ
Գ-լ-, Կ-մ-ր-ջի է-ը-ի, Թ-ի- 1
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ց'ԱՄԻՆ 1850

Հաստատուքիւնս, որ ծանօթ է պատուարժան հասարակութեան իր դեղերու կատարեալ ազնուութեամբը ու գիներու անհամեմատ չափաւորութեամբն, վերջերս ստացած մեծաքանակ ապրանաց նորին աւելի ճոխացած է։

Հոն գիտող պատ. յաճախորդք ըստ ամենայնի գոհ պիտի մնան թէ՛ դեղերու լաւ ու շատ պատրաստութենէն եւ թէ՛ գիներու ժամանութենէն։

Գաւառներէ ընդունուած յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամենայն խնամքով եւ շատ նպաստաւոր պայմաններով։ Վճարմանց համար դիւրութիւն կը շնորհուին ի հարկի։

Թէ եւրոպական եւ թէ ասիական Թուրքիոյ զլխաւոր քաղաքաց մէջ պատուաւոր ներկայացուցիչներ կ'ուզուին։

Դեղարանս ունի մասնաւոր քիմիական աշխատանոց մը, ուր ամենայն խնամքով կը կատարուին բժշկական եւ արհեստական ամէն տեսակ լուծումներ։

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ»

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

A. HAAS Ա. ՀԱԱՍ

ՂԱԼԱԹԻԱ. ՎՈՅՎՈՏԱ ՓՈՂՈՑ. ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ ԽԱՆ. ԹԻՒ 6, 7, 8։

Մանչերու եւ աղջիկներու համար պատրաստ ընծայ հագուստներ։ — Վիեննայի եւ Պերլինի քորսէներ, ամէն մեծութեամբ, 6 դրուշնոցէն սկսեալ։ — Սեղանի եւ թէյի համար ամէն տեսակ սփռոցներ, վերմակի սաւաններ ճերմակ եւ գունաւոր բուրդէ։ — Սքարֆ, անձեռոց, թաշկինակ, օձիք, փոզպատ, գուլպայ, հոգմանաք, վարագոյր, թիւլ, գոգնոցներ եւայլն։

Վիեննայի Վոլֆպաւէր եւ Ռէյէր համբաւաւոր գործարանին հոտաւէտ նիւթերը եւ ապրանքները։

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՓԱՆԱԿ
ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԳԻՆ

ԾԱՆ.—Արգոյ հասարակութենէն կը խնդրուի որ զան այցելեն մեր մթերանոցները, որպէսզի հանկնան գիներուն արտասովոր աժնութիւնը։

SOCIÉTÉ MUTUELLE FRANÇAISE

ՍՕՍԻԷԹԷ ՄԻՒԹԻՒԷԼ ՖՐԱՆՍԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ

Կենտրոնատեղի է ընկերութիւնս՝ Գ- ս'Աբթան Փ-ը-ը, Լիոն (Ֆրանսա) Թ-ի- 2

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ 11,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՆՊԱՏԱԿ. — Սօսիէթէ Միւթիւէլ Ֆրանսէզ ընկերութիւնն, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մը ունեցած է։ Իր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ, եւ կամ պայմանաժամէն իսկ առաջ վերադարձնել դրամագլուխը։ Մուրհակներ կուտայ թէ՛ ի փոխարէն մէկ վճարի մը եւ թէ՛ ամսական համեստ վճարներու։ (կարելի է ստորագրուիլ ամսական մինչեւ մէկ ֆրանքէ սկսեալ)։

ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՔ. — Սօսիէթէ Միւթիւէլ Ֆրանսէզ ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազիսի են, ինչպէս շարժական արժէքից եւ փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կրուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, մանկանց համար օժիտք, հանգստեան անուսկ ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի քան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։

Մանրամասն տեղեկութեանց եւ բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Գ. Էրնէսթ Կլավանի, ընդհանուր անօրէն համայն Արեւելքի, Կ. Գալիս Ղալաթիա Գարաքէօյի հրապարակ Սըվաճը օղլու Խան։

ԾԱՆՕԹ.—Գաւառներու մէջ գործակալութիւն ընել փափաքողք, ինչպէս նաեւ միջնորդք պարտին վերոյիշեալ հասցէին դիմել եւ երաշխաւորութիւն ցոյց տալ։

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ԿՏԱՒԻ, ՄԱՏԱՄԲՈՒԼԻ, ԲԷՐՓԱԼԻ, ՍԵՂԱՆԻ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ԵՒ ՊԵՐՃԱՆԷՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ ԿՏԱՒԻ ԵՒ ԱՆԿՈՂՆԻ ՀԱՄԱՐ ԳՈՒԷԹՈՆԻ
ԷՐԻԿ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ԹԱՇԿԻՆԱԿՆԵՐ
ԿՏԱՒՆԵՐ, ՊԱԴԻՍԴ, ԲԷՐՓԱԼ ԵՒ ՄՏԱՄԲՈՒԼ՝ ՕԳԻՏԻ ՀԱՄԱՐ
ՁԳԱՇՈՒՈՂ ՖԱՆԷԼԱՆԵՐ. ԾԱԾԿՈՑՆԵՐ. ՈՐՍՈՐԴԻ ԳՈՒԼՊԱՆԵՐ

E. TOUZET Է. ԹՈՒԶԷ

ԲԵՐԱ, Թ-ի- 30, Բ-ա-ի Հ-ա-ք-ա-լ, Թ-ի- 30, ԲԵՐԱ
ՄԱՏԱԿԱՐԱՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԵՒ ՕՊԷԼՆԵՐՈՒ
ԹՕՓԸ ՑԻՍՈՒՆ ՂԼՈՒԾԻ ՄԱՏԱՄԲՈՒԼ
ՅԱՆՁԵՒԱՆ ԼՈՅՍ ԱԳՐԱՆՔՆԵՐ, ԱՄԷՆ ԿԵՐՊՈՎ ԴԵՐԱՁԱՆՑ

Ծան.—Իմ տունէս ելլող կտաւները պէտք չէ շփոթել Գելժիքացի եւ ուրիշ միջնորդներու առաջարկած կտաւներուն հետ։

ՌՕԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Ընդդէմ հ-ի, հ-ք-ա-ի, գ-ա-ա-ը-ը-ի-ա-ի, ծ-ա-ը-ը-ի-ա-ի

Այս նշանաւոր գեղի յատկութիւնն է անմիջապէս հանգարտեցնել հազը, հարբուխը, ջղային մարմիզը, շնչելու դժուարութիւնը և կոկորդի հիւանդութիւնները։ Անմիջապէս կը լուծէ կապուած մազաթը և կը քաշէ։

Այն անձերն որք կոկորդին մէջ անհաճոյ մարմազ ունին, որոնք գիշեր ցերեկ հանգիստ չեն կրնար ունենալ հազէն, անմիջապէս կը հանգարտին, շատ անգամ մէկ օրուակէ կը բաժնի. գժուարաշնչութեան, երկարատեւ հազերու, լնգիրլենցայի գեմ կարելի չէ նկարագրել այս նշանաւոր գեղին կատարած հրաշքները։

Կ'գտնուի ի ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ.
Վ-ի-ա-ի պահանջելի քով. կայուած Ղալաթիա Շէյլի Թարամանէ չիֆ. Թիւ. 95 և 97. Ղալաթիա

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՕՐԷԻՑ

ՄԱԶԼԸՄԵԱՆ ԵՒ ՄԻՆԹԱՆՃԵԱՆ

Մ-ա-ա-ա-ա-ա Ս. Փ-ի-ի
Ա-ա-ի. Հ-ա-ն-ա-ն-ի

Գ-լ-ի. Գ-ա-հ-ի-Գ-ա-ա-ա
Մ-ի-ա-ն-ի-ի-ի ի-ա-ա-ա Թ-ի- 21

Մթերանոց ամէն տեսակ քիմիական և գեղագործական արտադրութեանց։ Անուշիաթ ու գինեն անգլիական և գաղղիական առաքիչներէ գործարանաց։ Նորմեկիէց Մորիս ձկան հարազատ իւղ, պատրաստ գեղերով գաղղիական և քիմիական գաւառաց գործնական ուսմանց համար ամէն տեսակ ապակիներն եւայլն գործիքներ։ Կալվանոյի համար գործիք և գեղագրաց եւայլն եւայլն։

Ապրանք մատուց. Գին չափաւոր

Ց. Գ.—Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք ընդ փոյթ կը կատարուին և ամենայն կ'ելլուի անգլիական նոր խաղաքարաներու մէջ։

Տպագրաց համար կովը թարմ պատուաստ, զբոս Գալլոյ և գաւառաց ըժիշկք փոքրով հաստատած են։

ՎԷՐԹԱՑՄ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՑՆԵՐ
ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԵՒ ԴԵՐԶԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

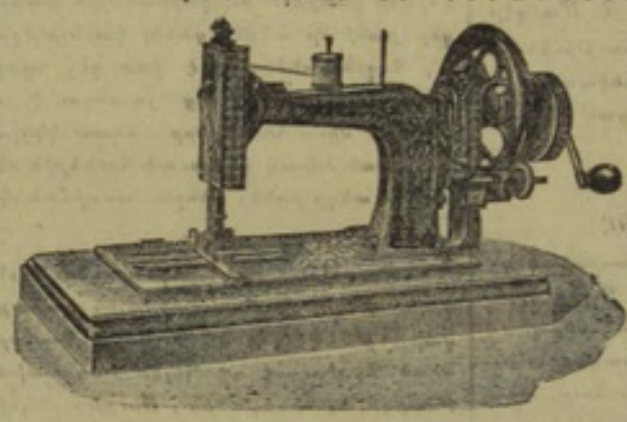

Բաւական ժամանակէ ի վեր մեծ մեծ հանքու ատաղ Վէրթամ գործարանին շինած ֆարի մեքենաները ամէն կողմէ գովեսի առարկայ եղած են իրենց կատարելութեամբ և գեղաշնորհութեան պատճառաւ։

Ցիրեալ մեքենաներուն 15—20 տարի առանց ուրուելու և առանց ամենափոքր նորոգութեան մը կարող ըլլալու գործածութիւնը գործարանին կողմէն երաշխաւորեալ է։

Ոչի մեքենաներուն միակ գեղագրատեղին է Գալլա, Գահէ-Գարու, Լուսիր Լիֆենի խան, ՕՐՕՍՏԻ, ՊԱԳ ԵՒ ԸՆԿ. վաճառատեղի, ուր ամէն գնով կը ծախուին։

Վրան Վէրթամ ատեանը չկրող մեքենաները կեղծ են։

ՁՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՖԷՐԹԷԳԻ

ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻ

Ֆէրթէգի անարատ օղին կը պատրաստուի Գոնեայի Ֆէրթէգ գիւղը հաստատուած Բ. Գոզմիտի եւ Ընկ. գործարանին մէջ, ուր արտադրուած օղին բոլորովին զերծ է առողջութեան ֆնասակար գեղերէ եւ օտար նիւթերէ ստուգապէս անարատ է։ Մինչդեռ կ. Գալոյ մէջ սպառուած զրեթէ բոլոր օղիները, ալքոլական ֆնասակար նիւթերով պատրաստուած ըլլալնուն համար յայտնապէս կը խանգարեն մարդկային առողջութիւնը։

Ֆէրթէգի անարատ օղիին միայն երկու գաւաթը կը բաւէ քաղցր զուարթութիւն մը յառաջ բերելու, առանց առողջութեան վրայ ցաւալի ազդեցութիւն մը ներգործելու։ Մինչդեռ ալքոլաքան նիւթերով շինուած օղիներուն 5-10 գաւաթը նոյն արդիւնքը տալու անբաւական ըլլալէն զատ, ֆնասակար հետեւանքներ ալ յառաջ կը բերէ։

ՀԱՐՐԻՐ ՀԱՏ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԳԻՏԻ ՏՐՈՒԻ անոր, որ յաջողի հաստատել Ֆէրթէգի օղիին մէջ գեղերու կամ ֆնասակար ալքոլական նիւթերու ներկայութիւնը։

ՖԷՐԹԷԳԻ ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ Ստամպոլ, Գալլը-քազար, Լիւլէմի փողոց Թիւ 4 վաճառատունը, հազարոց, հինգհարիւրոց, օխանոց եւ կէս օխանոց չիշերով։ Գիները վերջնական են։ Շիշերը պէտք է կնքուած ըլլան Բ. Գոզմիտի եւ Ընկ. ստորագրութեամբ, եւ ունենան գործարանին ապրանքանիշը։

Ապսպրանքները ճշգութեամբ եւ արագութեամբ կը կատարուին։ Վաճառատունը յանձն կ'առնէ իր պաշտօնեաներուն միջոցաւ ապսպրուած քանակութեամբ ապրանք ղրկել իր յաճախորդներու տունները։

ԼԷՔՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՌՆԱՍԻՕՆԱԼ
L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ա-ա-ա-ա-